

UZASADNIENIE

wyroku w całości

Decyzją z 20 maja 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że J. K. jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z o.o. z siedzibą w Ł. osiągnął przychód stanowiący miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne za miesiące: marzec, kwiecień, czerwiec, lipiec, listopad, grudzień 2014 r., luty, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, październik, listopad, grudzień 2015 r. w kwotach wskazanych w decyzji. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w przypadku ubezpieczonego konieczne jest zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, ponieważ płatnik składek zawarł umowę o współpracy z firmą (...) / (...) S.A., która w ramach prowadzonej działalności gospodarczej udostępnia osobom trzecim za wynagrodzeniem środków trwałych w ramach leasingu, natomiast ubezpieczony w ramach umów zlecenie zawartych z (...) S.A. / (...) S.A. wykonywał pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. (...) spółki z o.o., który powinien obliczyć, rozliczyć i przekazać składki do ZUS za w/w ubezpieczonego. (decyzja w aktach ZUS)

W dniu 24 czerwca 2020 r. (...) spółka z o.o. w Ł., reprezentowana przez adwokata, odwołała się od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez określenie, że podstawa wysokości składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za ubezpieczonego J. K. zostały przez płatnika składek określone i odprowadzone prawidłowo za miesiące wskazane w zaskarżonej decyzji, w związku z czym po stronie odwołującego nie zachodzi jakakolwiek niedopłata z tego tytułu. Wniosła nadto o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych. W uzasadnieniu odwołujący argumentował, że zastosowanie względem płatnika regulacji art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej nie jest uprawnione. Ponadto płatnik zarzucił, że postępowanie przeprowadzone w celu ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w stosunku do płatnika za ubezpieczonego J. K. za miesiące marzec, kwiecień, czerwiec, lipiec, listopad, grudzień 2014 r. poczynione zostało po wygaśnięciu zobowiązania składkowego (odpowiednio w kwietniu 2019 r., maju 2019 r., lipcu 2019 r., sierpniu 2019 r., grudzień 2019 r., styczeń 2020 r.) z powodu przedawnienia, które nastąpiło przed wszczęciem postępowania o ustalenie podstawy wymiaru składek w tej sprawie (25.02.2020 r.). (odwołanie k. 3 – 11, uzupełnienie odwołania k. 14-15)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 21 lipca 2020 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację. (odpowiedź na odwołanie k 17-19 odw.)

(...) S.A. z siedzibą we W., powiadomiona o toczącym się procesie, nie przystąpiła do sprawy w charakterze zainteresowanego. (niesporne)

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, zainteresowany J. K. przyłączył się do stanowiska płatnika, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:01:42, 00:01:49, 00:02:32)

Na rozprawie w dniu 23 lutego 2021 r. bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie pełnomocnik płatnika poparł odwołanie, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1800 zł. (e-prot. z 23.02.2021 r.:00:03:02)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z o.o. z siedzibą w Ł. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego 31 marca 2008 r. pod numerem KRS (...). Zasadniczym przedmiotem prowadzonej przez tę spółkę działalności jest sprzedaż samochodów osobowych i furgonetek. (odpis z KRS k. 9)

Sprzedaż zdecydowanej większości samochodów następuje w oparciu o finansowanie przez instytucję zewnętrzną tj. w oparciu o kredyty udzielane na rzecz poszczególnych klientów. (niesporne)

(...) S.A. z siedzibą we W. w ramach prowadzonego przedsiębiorstwa wykonywała działalność w zakresie udostępniania osobom trzecim za wynagrodzeniem środków trwałych w drodze umów leasingu i kredytu. Na podstawie połączenia przez przejęcie dokonanego 1 lutego 2018 r. nastąpiło połączenie (...) S.A. z siedzibą we W. ze spółką (...) SA. w wyniku (...) spółka (...) przyjęła nazwę (...) S.A. Spółka (...) w wyniku rzeczonoego połączenia w trybie art. 492 par. 1 pkt 1 k.s.h. przejęła prawa i obowiązki wynikające z wszystkich kontraktów zawartych przez spółkę przejmowaną (...) S.A. (okoliczność bezsporna)

W dniu 1 października 2010 r. została zawarta umowa współpracy pomiędzy odwołującym się płatnikiem składek a (...) S.A., w ramach której płatnik jako dealer zobowiązał się do stałej prezentacji oferty (...) S.A. osobom trzecim zainteresowanym zawarciem umowy leasingu maszyn i urządzeń oferowanych przez dealera do sprzedaży oraz współdziałania w promocji wspólnej oferty produktów obu stron. W ramach partnerstwa płatnik składek jako partner (...) S.A. zobowiązany był do stworzenia efektywnego systemu dystrybucyjnego usług oferowanych przez (...) S.A., podejmowania w celu realizacji umowy działań promocyjnych i reklamowych oraz dostarczenia podpisanej przez leasingobiorcę umowy leasingu wraz z kompletem dokumentów. Z kolei (...) S.A. zobowiązał się do wyposażenia dealera w niezbędne do wykonywania umowy materiały informacyjne i reklamowe, bieżącego uaktualniania warunków prezentowanej przez odwołującego oferty zainteresowanego, prezentowania przedsiębiorstwa odwołującego w ramach własnej sieci sprzedaży oraz do współdziałania w promocji wspólnej oferty produktów obu stron. Dealerowi przysługiwała prowizja netto w wysokości 4% wartości netto samochodu oddanego w leasing przez (...) S.A. w ramach umowy zawartej bezpośrednio na skutek działań dealera. Warunkiem zapłaty prowizji było poprawne wystawienie i dostarczenie (...) S.A. faktury VAT z tego tytułu w terminach określonych umową. (okoliczności bezsporne, umowa agencyjna w aktach ZUS)

W dniu 1 kwietnia 2014 r. płatnik składek zawarł umowę agencyjną z (...) S.A. oraz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., która zapewnia usługi finansowe klientom i oferuje kredyty, leasing, wynajem długoterminowy i ubezpieczenia oraz (...) S.A. z siedzibą w W., która świadczy usługi finansowe dla klientów detalicznych.

W związku z zawarciem umowy współpracy między (...) S.A. a (...) Bank (...) S.A. przedmiotem której są ustalenia w zakresie wspólnej organizacji sprzedaży leasingowej pojazdów marki F. w punktach dealerskich na terenie Polski oraz innych umów w przyszłości, w tym zawieranie umów ubezpieczenia przedmiotu leasingu strony zobowiązały się:

- (...) Sp. z o.o. (dealer) do: stałej prezentacji oferty (...) S.A. osobom trzecim zainteresowanym zawarciem umowy leasingu samochodów oferowanych przez dealera, stałej ekspozycji w salonie sprzedaży materiałów informacyjnych i reklamowych FordLeasing oraz współdziałania w promocji wspólnej oferty produktów obu stron. W ramach partnerstwa płatnik składek jako partner (...) S.A. zobowiązany był umożliwić osobom reprezentującym (...) S.A. nieograniczony kontakt z osobami prezentującymi w salonie sprzedaży dealera ofertę FordLeasing;

- z kolei (...) S.A. zobowiązał się do wyposażenia dealera w niezbędne do wykonywania umowy materiały informacyjne i reklamowe, bieżącego uaktualniania warunków prezentowanej przez odwołującego oferty FordLeasing, prezentowania przedsiębiorstwa odwołującego w ramach własnej sieci sprzedaży oraz do współdziałania w promocji wspólnej oferty produktów obu stron, zawarcia w umowach leasingu zawieranych w programie FordLeasing postanowień nakładających na korzystającego obowiązek dokonywania napraw pojazdów marki F. będących przedmiotami leasingu przez korzystających z Autoryzowanych przez F. punktach (stacjach) obsługi, zaś pojazdów innych marek – w autoryzowanych stacjach naprawczych. (...) zobowiązał się zapewnić Dealerowi poprzez swoich przedstawicieli w zakresie weryfikacji dokumentacji niezbędnej do zawarcia do zawarcia umowy leasingu za pośrednictwem dealera, w procesie (...) zobowiązał się dostarczyć dealerowi kalkulatory służące do określenia parametrów finansowych umów leasingowych.

Dealerowi przysługiwała prowizja netto w wysokości od 0 do 10% wartości netto przedmiotu leasingu (tj. bez podatku VAT) oddanego do leasingu przez (...) S.A. w ramach umowy zawartej bezpośrednio na skutek działań dealera w programie FordLeasing.

Dealer mógł wyrazić zgodę by podzielić przysługującą mu prowizję odpowiednio między dealerem a sprzedawcą dealera. O podziale tym dealer każdorazowo powiadamiał (...) S.A. Zasady przyznawania wynagrodzenia dla sprzedawcy dealera w ramach prowizji należnej dealrowi, regulowała odrębna umowa zawarta między sprzedawcą dealera i (...) S.A. Wysokość prowizji dealera i sprzedawcy dealera będzie potwierdzona każdorazowo w ofercie leasingu przekazywanej przez (...) S.A.

(okoliczności bezsporne, umowa agencyjna w aktach ZUS)

W badanym okresie (...) S.A. zawarła z J. K. umowy zlecenia, w ramach których ubezpieczony zobowiązywał się do wykonywania prac i czynności faktycznych związanych z zawieraniem przez zleceniodawcę umów leasingu polegających w szczególności na poszukiwaniu klientów zainteresowanych skorzystaniem z oferty leasingowej zleceniodawcy i pośrednictwem w zawieraniu umów leasingu z tymi klientami. (zeznania zainteresowanego J. K. e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:03:04 – 00:21:09 w zw. z 01:33:43, umowa zlecenia k. 50-51)

J. K. w badanym okresie był zatrudniony na umowę o pracę przez płatnika składek od 16 września 2012 roku do 5 grudnia 2015 roku, na stanowisku doradcy ds. sprzedaży samochodów, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wykonując tę umowę pracował w salonie płatnika składek po 8 godzin dziennie w godzinach od 9 do 17 albo od 10 do 18. Były to godziny pracy salonu odwołującego się płatnika składek. Obowiązki J. K. w zakresie zatrudnienia u płatnika sprowadzały się do sprzedaży samochodu. O możliwości zawarcia umowy zlecenia z (...) ubezpieczony dowiedział się od przełożonej – u swego pracodawcy. Gdyby zainteresowany nie pracował w (...) to nie miałby możliwości zawarcia przedmiotowych umów zlecenia. W spornych okresach J. K. realizował umowy cywilno – prawne a wynikające z tych umów obowiązki wykonywał w obowiązującym go u płatnika czasie pracy, za wiedzą i zgodą płatnika. Jako pracownik płatnika informował klientów o współpracy z (...) i o możliwości udzielenia kredytu. Gdy chodziło o leasing zainteresowany przekazywał potencjalnemu nabywcy telefon do opiekuna z G. Banku. (...) był kierowany do firm. Kredyty zaś były oferowane osobom prywatnym. Zainteresowany poza salonem płatnika nigdzie indziej nie szukał klientów.

W okresie zatrudnienia u płatnika zainteresowany na podstawie umów zlecenia zawartych z (...) S.A. informował klientów salonu o możliwości skorzystania z produktów leasingowych przy zakupie samochodu. Robił to w czasie pracy w salonie. Od tego miał wypłacaną prowizję, która była wyliczana przez przedstawiciela banku. Prowizję zainteresowanemu wypłacał bank. Płatnik będący pracodawcą ubezpieczonego wiedział o tych umowach zlecenia, choć nie był ich stroną. Zainteresowany nie był zobowiązany do informowania pracodawcy o tym jakie kwoty prowizji bank mu wypłacił.

Dokumenty PIT zainteresowany otrzymywał od zleceniodawcy.

(...) reklamowe dostarczał zainteresowanemu opiekun z banku.

Wskazane umowy zlecenia zainteresowany otrzymał od opiekuna banku. W umowie zlecenia nie było klauzuli, że umowa zostaje rozwiązana jeśli J. K. nie będzie zatrudniony w (...) spółce z o.o.

W ramach pracy w salonie zainteresowany oferował także udzielenie kredytu z F. Bank. J. K. nie miał zawartych żadnych umów zlecenia z F. Bankiem. (...) był głównym bankiem współpracującym z F. i stąd pracodawca ubezpieczonego wiedział o jego zleceniu.

(świadcstwo pracy z 7.12.2015 r. k. 85 akt ZUS, zeznania świadka K. K. e-prot. z 12.01.2021 r.:00:27:15-00:36:4, zeznania zainteresowanego J. K. e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:03:04 – 00:21:09 w zw. z 01:33:43, umowa zlecenia k. 50-51, zeznania w imieniu płatnika prezesa zarządu P. W. e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:40:10-00:52:26 w zw. z 01:34:36)

W związku ze świadczeniem umów cywilno – prawnych na rzecz (...) S.A./ (...) S.A. J. K. osiągał następujący przychód:

- w marcu 2014 r. – 1 863,04 zł
- w kwietniu 2014 r. – 200,00 zł
- w czerwcu 2014 r. – 700,00 zł
- w lipcu 2014 r. – 949,83 zł
- w listopadzie 2014 r.- 4733,74 zł
- w grudniu 2014 r. – 1592,89 zł
- w lutym 2015 r. – 6767,08 zł
- w kwietniu 2015 r. – 1211,79 zł
- w maju 2015 r. – 2771,34 zł
- w czerwcu 2015 r. – 681,71 zł
- w lipcu 2015 r. – 4655,04 zł
- w sierpniu 2015 r. – 1432,23 zł
- w październiku 2015 r. – 1536,59 zł
- w listopadzie 2015 r. – 404,88 zł
- w grudniu 2015 r. – 413,71 zł

(okoliczność bezsporna, dane ubezpieczonego o podstawach wymiaru składek w aktach ZUS)

Powyższe kwoty nie zostały uwzględnione przez płatnika w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w związku z zatrudnieniem J. K.. (okoliczność bezsporna)

W spornym okresie płatnik składek naliczał oraz opłacał należne składki za zatrudnianych pracowników wyłącznie od kwot osiągniętych przez nich wynagrodzeń w związku ze świadczeniem stosunku pracy na rzecz płatnika. Wartość zarobionych pieniędzy z umów zleceń nie wpływała na wysokość wynagrodzeń pracowników w salonie, tj. nie pomniejszała tych wynagrodzeń o te kwoty. (zeznania w imieniu płatnika prezesa zarządu P. W. e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:40:10-00:52:26 w zw. z 01:34:36)

J. K. nie wykonywał rzeczonych umów zlecenia po rozwiązaniu stosunku pracy z (...) spółką z o.o. Gdy ubezpieczony podjął pracę w innym salonie to wówczas zawarł nową umowę zlecenia z (...). (zeznania zainteresowanego J. K. e-prot. z 12.01.2021 r.: 00:03:04 – 00:21:09 w zw. z 01:33:43, umowa zlecenia z 31.08.2018 r. k. 72-75)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zebranego materiału dowodowego w postaci zeznań ubezpieczonego, płatnika składek i świadka K. K., które ze zgromadzonymi dokumentami tworzą spójną, logiczną całość. Dodać należy, że powołane dokumenty nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, ażeby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową w sprawie.

Sąd pominął jedynie zeznania świadka M. N., albowiem świadek nie pracowała w badanym okresie razem z zainteresowanym, lecz później, i nie ma wiedzy na temat tego czy ubezpieczony zawarł sporne umowy zlecenia i w jaki sposób je realizował w czasie zatrudnienia u płatnika. Tym niemniej Sąd zważył, że świadek ta potwierdziła, że ona i inni pracownicy płatnika zawierali umowy zlecenia z (...).

Podkreślenia wymaga fakt, iż strona skarżąca nie kwestionowała wysokości podstawy wymiaru składek wyliczonej przez organ rentowy, ale kwestionując konsekwentnie jedynie samą zasadę, nie zaś wysokość.

Stan faktyczny w sprawie okazał się w istocie niesporny. Z tych względów, a w szczególności z powodu braku wątpliwości natury dowodowej, Sąd skupił swe rozważania na kwestiach prawnych, o czym niżej.

Rozpoznając sprawę Sąd oddalił wniosek pełnomocnika płatnika o zobowiązanie ZUS i (...) do wskazania wysokości składek odprowadzonych przez (...) za J. K. w związku z dochodem uzyskanym z umowy zlecenia, albowiem okoliczności te nie miały żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza przede wszystkim przedmiot decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 16 listopada 2016r. I UZ 29/16, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 września 2010r., III UK 15/10, z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99).

W rozpoznawanej sprawie skarżona decyzja dotyczy kwestii podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, i w tym zakresie podlega kontroli sądowej.

Płatnik składek w odwołaniu od decyzji nie kwestionował podstaw wymiaru składek określonych w tej decyzji, zarzucał natomiast, że składki za miesiące marzec, kwiecień, czerwiec, lipiec, listopad, grudzień 2014 r. uległy przedawnieniu.

Kwestię przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych składek reguluje art.24 ust.4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 423 ze zm.).

Z dniem 1 stycznia 2012r., na podstawie art.11 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz.1378) – zmieniona została treść art.24 ust.4 ustawy systemowej, a mianowicie skrócony został okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Jednocześnie w art.27 ust.1 ustawy z dnia 16 września 2011r. podano, iż do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art.24 ust.4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Wyjątek od tej zasady ustanawia ust.2 przywołanego przepisu, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Podkreślić należy, że przepis art.24 ust.4 ustawy dotyczący instytucji przedawnienia należności z tytułu składek nie odnosi się w żadnej mierze do przepisów regulujących zasady ustalania podstawy wymiaru składek.

Organ rentowy w ramach uprawnień wynikających z art.83 ust.1 ustawy może wydać decyzję ustalającą prawidłowe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w każdym czasie. Prawo do wydania takiej decyzji nie ulega przedawnieniu. Przedawnieniu, o którym mowa w art.24 ust.4 ustawy podlegają jedynie należności z tytułu składek (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 lipca 2013r. III AUa 1688/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 marca 2014r. III AUa 732/13).

Wobec powyższego zarzut przedawnienia nie może być w rozpoznawanej sprawie skutecznie podniesiony, bowiem instytucja przedawnienia odnosi się do decyzji wymiarowej, a więc określającej wymiar należnych składek i zobowiązującej do ich uiszczenia, a nie do decyzji ustalającej podstawy wymiaru składek - jak to ma miejsce w niniejszej sprawie – której konsekwencją dopiero może być decyzja wymiarowa. Skarżona decyzja została zaś wydana w celu uporządkowania konta płatnika.

Przechodząc do oceny zasadności merytorycznej odwołania płatnika Sąd zważył, że w myśl art. 8 ust. 1, ust. 2a cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy a także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Stosownie do treści przepisu art. 4 pkt 2a ustawy systemowej płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. W świetle powyższego przepisu składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej) odprowadza pracodawca, a za zleceniobiorcę/osobę świadczącą usługi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) zleceniodawca.

Stosownie do treści przepisów art. 18 ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1949) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyjątkiem składników wynagrodzenia wymienionych w § 2 powołanego wyżej rozporządzenia.

Zgodnie zaś z dyspozycją przepisu art. 18 ust. 1a powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Ponadto stosownie do art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1373) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było zatem ustalenie, czy wobec J. K. zatrudnionego u płatnika w spornym okresie na podstawie umowy o pracę i jednocześnie wykonującego zlecenie zgodnie z umowami zawartymi przez niego z (...) S.A. ma zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło lub zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 listopada 2020 r., III UK 439/19, Legalis Numer 2496910, uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki Sądu Najwyższego, z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, z 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 68; z 7 lutego 2017 r., II UK 693/15, z 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16).

To pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnej zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne. Wówczas płatnikiem składek nie jest ta osoba trzecia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 października 2020 r., III UK 501/19, Legalis Numer 2496651).

W tym miejscu wskazać należy, że tutejszy Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy zarówno w uzasadnieniu uchwały z dnia 2 września 2009 r. (I UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46), jak i w uzasadnieniu uchwały z dnia 22 lutego 2010 r. (I UK 259/09, LEX nr 585727), zgodnie z którym art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma odniesienie „do pracy wykonywanej na rzecz pracodawcy” powiązanej funkcjonalnie i miejscowo.

Z przywołanej uchwały jasno wynika, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nakazuje uważać za pracownika także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Także bowiem i w tym ostatnim przypadku, choć osoba (pracownik) formalnie zawarła umowę z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy i to on uzyskuje rezultaty jej pracy. Pracodawca jest zobowiązany obliczać, rozliczać i przekazywać za pracowników składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - art. 17 ust. 1 ustawy. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że w przypadku, gdy umowa cywilnoprawna jest zawarta nie bezpośrednio z pracownikiem, ale z osobą trzecią i dopiero ten "zewnętrzny" podmiot zawiera umowę cywilnoprawną z pracownikiem, to jednak płatnikiem składek jest pracodawca składek, pomimo że fizycznie wynagrodzenie wypłaca ów podmiot trzeci. Za taką interpretacją obowiązków pracodawcy względem pracownika, zdefiniowanego w treści art. 8 ust. 2a ustawy, przemawia dodatkowo art. 4 pkt 2 lit. a ustawy określający, że płatnikiem składek jest właśnie pracodawca.

Odnieść się też trzeba do brzmienia art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Skoro płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy, to pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

W przypadku zaś swoistego trójkąta umów - pogląd, że płatnikiem winien być pracodawca znajduje swe umocowanie także i w tym, że to na jego rzecz praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i to on uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń oraz obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Celem wprowadzenia takiej regulacji było po pierwsze: ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów, a po wtóre: ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu).

Tym samym dla celów ubezpieczeń społecznych wykonywanie pracy na podstawie umów cywilno-prawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy, łączącego jedynie pracownika z pracodawcą, także w zakresie określenia osoby płatnika składek. Teza ta jest także aktualna w stosunku do pracowników wykonujących także pracę na podstawie umów zlecenia (por. np. wyroki z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK

252/09, LEX nr 577824; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727 oraz z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266).

W tym miejscu wskazać należy, że określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a obejmuje w istocie dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, iż dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą. W przypadku takich pracowników podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt 9 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej), uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianych umów cywilnoprawnych (art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 tej ustawy), zaś obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spoczywa na pracodawcy jako płatniku (art. 17 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że umowy zawarte przez (...) S.A. z pracownikiem (...) spółki z o.o. - J. K. były faktycznie umowami zlecenia, do których z całą pewnością mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego. Niemniej jednak zasadniczym celem porozumienia zawartego pomiędzy płatnikiem składek a (...) S.A. oraz zawartych przez ten podmiot umów cywilno – prawnych z tym pracownikiem płatnika była optymalizacja sprzedaży samochodów przez płatnika, co niewątpliwie przekładało się wymiennie zarówno na zysk płatnika, zatrudnianego przez niego pracownika, jak i (...) S.A.

Poza sporem pozostaje, że pracodawcę w badanym okresie łączyły z (...) S.A. umowy współpracy opisane szczegółowo w stanie faktycznym. Płatnik składek czerpał zatem korzyści z realizacji umów cywilnoprawnych dotyczących ubezpieczonego J. K. z (...) S.A. z uwagi na zawartą umowę współpracy oraz bezpośrednio przez sprzedaż samochodów za pośrednictwem leasingu udzielonego przez (...) S.A.

Co również istotne, obsługa leasingowa i kredytowa klientów płatnika jaką wykonywał ubezpieczony nie tylko odbywała się za jego zgodą, w czasie pracy i miejscu przez niego wyznaczonym, a więc faktycznie pod jego kierownictwem, ale stanowiła istotną część procesu sprzedaży samochodu.

W tym miejscu podkreślić należy, że przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy przez co uzyskuje on rezultaty jej pracy. Ustawodawca używając w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrotu „działać na rzecz” posłużył się nim w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyją rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy” (art. 734 i n. k.c.).

W przepisie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot ten opisuje sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tzn. po 1) umowy o pracę, po 2) umowy zlecenia między pracownikiem, a osobą trzecią i po 3) umowy o świadczenie usług między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy zawartej ze zleceniodawcą przyjmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy przez zleceniobiorców, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/ świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą (vide I. J. - J. „Konstrukcja uznania za pracownika w prawie ubezpieczenia społecznego (...) 2011/8/22-28).

Celem takiej regulacji było, jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 kwietnia 2014 r. (II UK 399/13, LEX nr 1458679), po pierwsze: ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie: ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Tym samym, dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą, także w zakresie określenia osoby płatnika składek.

W świetle powyższych uwag należy podkreślić, że nie ma żadnych podstaw, aby zastosowanie przepisu art. 8 ust 2a ustawy systemowej, ograniczać tylko do sytuacji, gdy pracodawca zatrudnia swojego pracownika równoległe na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Jak wskazano wyżej, pracodawcę w badanym okresie łączyły z (...) S.A. umowy współpracy opisane szczegółowo w stanie faktycznym. Płatnik składek czerpał zatem korzyści z realizacji umów cywilnoprawnych dotyczących ubezpieczonego J. K. z (...) S.A. z uwagi na zawartą umowę współpracy oraz bezpośrednio przez sprzedaż samochodów za pośrednictwem leasingu udzielonego przez (...) S.A. Sytuacja ta niewątpliwie, w ocenie Sądu Okręgowego, wyczerpuje dyspozycję przepisu art. 8 ust 2a ustawy systemowej, a skoro tak, to stosownie do wcześniejszych rozważań, pracodawca jest również płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych.

Konsekwencją konstrukcji uznania za pracownika jest konieczność opłacania przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne za osobę, z którą została zawarta umowa zlecenia, tak jak za pracownika. Stosownie do przepisu art. 32 ustawy systemowej, pracodawcę obciąża zatem także obowiązek poboru i odprowadzenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie zdrowotne za osobę „uznaną za pracownika”.

Podkreślić należy, że stosownie do przepisu art. 66 ust 1 pkt 1a ustawy, obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy czym, w myśl przepisu art. 69 ust 1 ustawy, obowiązek ten powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych. Przepis art. 66 ust 1 pkt 1a „przenosi” zatem na grunt przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. konstrukcję uznania za pracownika unormowaną przepisem art. 8 ust 2a ustawy systemowej. Brak odrębnego uregulowania w tej ustawie (w szczególności w przepisach art. 85-86), kto jest płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne osoby uznanej za pracownika (w rozumieniu art. 8 ust 2a ustawy systemowej), należy odczytywać jedynie jako potwierdzające regułę wyprowadzaną z art. 32 ustawy systemowej.

Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym przez zainteresowanego J. K. w badanym okresie jest konsekwencją objęcia go obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym jako osoby uznanej za pracownika (art. 66 ust 1 pkt 1a ustawy w związku z art. 5 pkt 43 ustawy i art. 8 ust 2a ustawy systemowej), a nie jako zleceniobiorcy (art. 66 ust 1 pkt 1e ustawy).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lutego 2006 r. (sygn. I UK 227/05, Lex nr 272569), objęcie ubezpieczeniem to przynależność do określonej kategorii podmiotów w razie spełniania ustawowych przesłanek, podleganie natomiast wynika z objęcia ubezpieczeniem i oznacza przyznanie prawa powiązanego z nałożeniem obowiązku. Ubezpieczony z tytułu spornych umów przynależy do kategorii osób uznanych za pracownika,

podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu jak pracownik, a w konsekwencji płatnikiem tych składek jest pracodawca, a nie zleceniodawca.

Za obciążeniem obowiązkiem rozliczania i poboru składek, łącznie na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, tylko jednego podmiotu – pracodawcy, przemawia również zasada racjonalnego działania ustawodawcy. Przyjęcie odmiennej koncepcji (dwóch płatników składek – odrębnie na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne), skutkowałoby tym, iż to samo zdarzenie (tytuł prawny skutkujący obowiązkiem ubezpieczenia) pociągałoby „podwójne” obciążenie czasowe i ekonomiczne wywołane koniecznością prowadzenia rozliczenia, dokumentacji rozliczeniowej, poboru – nie tylko dla dwóch podmiotów (pracodawca, zleceniodawca), ale również dla ZUS.

Przypomnieć trzeba, iż zgodnie z przepisem art. 81 ust 6 ustawy, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia, emerytalne, rentowe, chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych nie będących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Obliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wymaga zatem uprzedniego wyliczenia kwoty składek na ubezpieczenie społeczne.

Przypomnieć też należy, stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r., sygn. akt III UZP 4/06 (OSP 4/2008r. poz. 309), zgodnie z którym, co prawda ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych rozróżniająca cztery ryzyka ubezpieczeniowe: emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe nie objęła ubezpieczenia zdrowotnego, to jednak należy przyjąć, że ubezpieczenie to jest też rodzajem ubezpieczenia społecznego, zaś jego odrębność wynika przede wszystkim z faktu odmiennego przedmiotu ochrony oraz odrębności organizacyjnej, ubezpieczenie zdrowotne, jest bowiem realizowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Powyższe również przemawia za tym, aby sztucznie nie tworzyć „mnogości” płatników składek w sytuacji, gdy tytułem do ubezpieczeń jest jeden (ten sam) stosunek prawny. Pracownik, zleceniobiorca, świadczący usługi, w całości finansują składki na swoje ubezpieczenie zdrowotne. W ich interesie i ich obowiązkiem, jest umożliwienie płatnikowi wywiązywanie się z terminowego rozliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne. Stosownie do przepisu art. 193 ustawy, kto nie zgłasza wymaganych przepisami ustawy danych lub zgłasza nieprawdziwe dane mające wpływ na wymiar składek na ubezpieczenie zdrowotne albo udziela w tych sprawach nieprawdziwych wyjaśnień lub odmawia ich udzielenia podlega karze grzywny. W świetle powołanego przepisu, w sytuacji trójkąta umów z jakim mieliśmy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy, to obowiązkiem ubezpieczonego, jest udzielenie płatnikowi składek wszelkich niezbędnych danych pozwalających mu terminowo wywiązać się z obowiązków płatniczych wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Co do samego sposobu wyliczenia podstawy wymiaru składek to strona skarżąca nie kwestionowała wysokości, a jedynie zasadę.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c., oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz.265).

A.P.